

UCHWAŁA Nr 80/2024

**Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
z dnia 12 września 2024 r.**

**w sprawie wystąpienia do Jego Świątobliwości Papieża Franciszka
z wnioskiem o ustanowienie bł. Stefana, biskupa
patronem Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie**

Na podstawie § 77 ust. 1 w zw. z § 78 ust. 1 pkt 1 oraz § 7 Statutu UKSW Senat Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, odpowiadając na wniosek Jego Magnificencji ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego, Rektora UKSW oraz licznych członków społeczności akademickiej UKSW, wyraża wolę ustanowienia bł. Stefana kard. Wyszyńskiego, biskupa – Patronem Uniwersytetu.

Senat UKSW upoważnia Rektora UKSW do wystąpienia do Jego Eminencji Kazimierza kard. Nycza Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego, Wielkiego Kanclerza Wydziałów Kościelnych UKSW o zatwierdzenie patronatu zgodnie z normami przewidzianymi przez prawo kanoniczne w dokumencie Świętej Kongregacji Kultu Bożego *De Patronis constituendis* z 19 marca 1973 roku oraz przekazanie sprawy do Stolicy Apostolskiej i Jego Świątobliwości Papieża Franciszka.

UZASADNIENIE

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie został utworzony na podstawie ustawy z dnia 3 września 1999 roku z Akademii Teologii Katolickiej powstałej w 1954 roku. Uniwersytet jest uczelnią publiczną, która na podstawie wspomnianej ustawy, zgodnie z art. 4 ust. 2 „(...) pozostaje ponadto pod nadzorem władz Kościoła Katolickiego w zakresie określonym przez umowę między Konferencją Episkopatu Polski a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej oraz statut uczelni”¹.

¹ Ustawa z dnia 3 września 1999 r. o utworzeniu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 884).

UKSW kontynuuje tradycje nauczania w naukach kościelnych sięgające najstarszej uczelni w Polsce – Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz Uniwersytetu Warszawskiego, z których bezprawnie, władze komunistyczne Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, w 1954 roku usunęły wydziały teologii katolickiej. Po 70. latach od utworzenia ATK i 25. latach od prawnego w rozumieniu przepisów prawa państwowego, utworzenia *Uniwersytetu Wyszynskiego*, społeczność akademicka nie występowała do Stolicy Apostolskiej o kanoniczne ustanowienie patrona Uczelni.

Stefan kard. Wyszyński zastał utworzenie przez komunistów ATK w trakcie bezprawnego internowania. Po powrocie z uwięzienia w 1956 roku w Warszawie funkcjonowała już od dwóch lat uczelnia, powołana jednostronną decyzją władz państwowych. Zarzucano jej wówczas brak kanoniczności, sprzeciw środowiska kościelnego w tym Prymasa Tysiąclecia, dotyczył również „osadzenia” Akademii w kolegium Ojców Marianów na Bielanach, skąd siłą wyrzucono zakonników. Aż do 1961 roku ATK nie posiadała uregulowanego statusu kanonicznego.

Mimo sceptycznego spojrzenia na bielańską akademię kard. Stefan Wyszyński podejmował liczne starania zmierzające do uznania przez Stolicę Apostolską uczelni, jako podmiotu o charakterze katolickim, uznając siebie Wielkim Kanclerzem. Decyzję w tej sprawie Prymas przedstawił podczas pierwszego oficjalnego spotkania z Senatem Akademii, co miało miejsce 25 stycznia 1960 roku. 5 grudnia 1961 roku Stefan kard. Wyszyński pierwszy raz odwiedził ATK, by uczestniczyć w nabożeństwie w kaplicy i w posiedzeniu naukowym. Pierwsza inauguracja roku akademickiego w obecności Prymasa Polski odbyła się 4 października 1966 roku. Od połowy lat 60. XX wieku zaczęły się częstsze kontakty kard. S. Wyszyńskiego z ATK. To ATK staje się miejscem, w którym Prymas Tysiąclecia dzieli się wiedzą i przemyśleniami na temat Soboru Watykańskiego II, którego jest Ojcem. W czerwcu 1970 roku na VIII Kongresie Biblistów Polskich, który odbywał się w murach Akademii, Ksiądz Kardynał wygłosił homilię podczas Mszy św. sprawowanej pod przewodnictwem kard. Karola Wojtyły, dziś św. Jana Pawła II, który 15 grudnia 2001 roku został doktorem *honoris causa* UKSW.

1 września 1973 roku Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie została przyjęta w poczet uczelni członkowskich Międzynarodowej Federacji Uniwersytetów Katolickich – FIUC – *Federation Interationale de Universites Catholiques* – między innymi z rekomendacji obecnego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie.

Na przestrzeni lat kard. Stefan Wyszyński wielokrotnie przebywał w murach uczelni, służył wsparciem, jako Wielki Kanclerz władzom uczelni oraz członkom akademickiej społeczności. Przez wykłady i prelekcje budował swój ogromny autorytet i zaufanie. Był ojcowski wobec całej społeczności akademickiej, zapraszał księży studentów z konwiktów na spotkania świąteczne, lubił spotykać się z młodzieżą akademicką. Ksiądz Prymas uczestniczył w inauguracjach roku akademickiego – po roku 1966 były to uroczystości w latach: 1972, 1973, 1974, 1975, 1976 i 1979.

Jako Wielki Kanclerz Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie kard. S. Wyszyński troszczył się o zabezpieczenie lokalowe uczelni, proponując wybudowanie budynku seminarium duchownego naprzeciwko ATK przy ul. Dewajtis 5, a następnie oddanie uczelni pomieszczeń przy Krakowskim Przedmieściu w Warszawie – w samym centrum Warszawy, nieopodal gmachu Uniwersytetu Warszawskiego, z którego w 1954 roku przeniesiono Wydział Teologii Katolickiej na Bielany. Na przeszkodzie stał jednak administracyjny opór władz państwowych i samorządowych Stolicy. Reprezentowanie interesów Akademii wobec aparatu państwowego PRL w miarę upływu lat stawało się coraz większą osobistą sprawą Księdza Prymasa. Odegrał on w dziejach ATK kluczową rolę, choć nie był jej rektorem ani wykładowcą. Był jej Wielkim Kanclerzem, a to oznacza, że miał rzeczywiście, wielki wpływ na jej funkcjonowanie i kierunek, w którym się rozwijała i podążała. Stał się prawdziwym patronem, dziś, jak wierzymy, niebieskim Orędownikiem. Wyposażony w specjalne uprawnienia Stolicy Apostolskiej był przede wszystkim gwarantem jej istnienia i kanoniczności, jak również autonomii i wpływu od komunistycznych władz ówczesnej Polski, zniewolonej rządami komunistów, którzy deptali podstawowe prawa i wolności, ograniczając swobody religijne i szykanując wiernych oraz duchowieństwo Kościoła katolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych

Stefan kard. Wyszyński spotkał się z Senatem ATK po raz ostatni 9 marca 1981 roku, na 3 miesiące przed śmiercią. Wygłosił wówczas przemówienie, które w naszej społeczności uważane jest za jego osobisty testament. Mówił wówczas: „Moi drodzy! Akademia Teologii Katolickiej przez swą pracę, przez skład profesorski, przez dotychczasowy dorobek, przez wkorzenie się w opinię publiczną społeczeństwa katolickiego, naprawdę *stat supra firmam petram*. Akademii nic nie grozi. Proszę to sobie zapamiętać: nic jej bytowi nie grozi (...). Ale można by napisać ogromny wolumen, gdy idzie o historię o anteriora sprawy – Akademii Teologii Katolickiej. Gdybyśmy sięgnęli np. do protokołów Komisji Mieszanej ongiś, czy Konferencji Episkopatu, czy też poszczególnych Komisji ds. Nauki, której przewodził ksiądz kardynał Wojtyła, ds. Kultury Katolickiej czy Seminariów Duchownych – znaleźlibyśmy tam

wiele materiału z dziedziny, która i Was dotyczy; wiedzielibyście, że sprawa nie kona i że wasza praca nie jest daremna. Jest stałym wzrastaniem w teren opinii katolickiej w Polsce. A jak powiedziałem na początku, im ta praca będzie rzetelniejsza, im wyższy będzie poziom pracy profesorów, im większe wymagania postawicie młodzieży (to jest specjalny temat!), tym bardziej pewność utrzymania się tej instytucji i jej rozwoju jest, moim zdaniem, niezachwiana”².

Wykonując testament bł. Stefana społeczność akademicka dzisiejszego Uniwersytetu podejmowała na przestrzeni lat wytężone starania o rozwój kształcenia i prowadzenia badań naukowych w dyscyplinach kościelnych oraz w dyscyplinach świeckich, które miał i ma przenikać duch katolicki i etos chrześcijański.

29 czerwca 1989 roku Kongregacja Edukacji Katolickiej wydała dekret uznający kanoniczny charakter Akademii Teologii Katolickiej.

W latach 90. XX wieku ówczesne władze Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie zatroskane o rozwój bielańskiej społeczności akademickiej podjęły starania o utworzenie pełnoprofilowego uniwersytetu w rozumieniu przepisów państwowych. Władze uczelni, wraz ze społecznością Akademii podjęły wewnętrzne działania o utworzenie Uniwersytetu. Pierwotne zamierzenia władz skierowane były ku projektowi utworzenia „Uniwersytetu Katolickiego w Warszawie”, aby jednak nie drażnić spodziewanych skądinąd przeciwników idei powołania w Warszawie uczelni katolickiej, o. Wojciech Bołoz CSsR zaproponował, jako pierwszy, powołanie „Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie”. Umieszczenie Prymasa Tysiąclecia w nazwie uniwersytetu miało być rękojmnią katolickości nowopowstałej uczelni.

20 lutego 1997 roku w uchwale nr 3/97 Senat AKT upoważnił ówczesnego rektora ks. prof. dr. hab. Romana Bartnickiego, prezbitera Archidiecezji Warszawskiej, do podjęcia starań o zmianę nazwy Akademii, którą argumentowano „niezgodnością obecnej nazwy naszej uczelni z jej aktualną strukturą”³. Spośród 22 członków Senatu ATK w głosowaniu jawnym tylko jedna osoba była przeciwna, wszyscy inni byli za przyjęciem uchwały. Na wniosek ks. prof. R. Bartnickiego Senat ATK podjął uchwałę nr 1/98 z dnia 22 stycznia 1998 roku, w której nawiązując do zgody Stolicy Apostolskiej, zobowiązał rektora do „wszczenia procedury zmierzającej do przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawy”⁴

² Stefan kard. Wyszyński, 9 marca 1981 roku, *Przemówienie do Senatu Akademii Teologii Katolickiej*.

³ Uchwała nr 3/97 Senatu Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie z dnia 20 lutego 1997 r. w sprawie zmiany nazwy Uczelni.

⁴ Uchwała nr 1/98 Senatu Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie zmiany nazwy Uczelni na Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

w sprawie zmiany nazwy Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie na Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Pragnienie społeczności akademickiej zmaterializowało się 3 września 1999 roku, podczas głosowania z Sejmie RP. 4 listopada 1999 roku odbyła się pierwsza inauguracja roku akademickiego w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W roku 2024 Uczelnia obchodzi swoje 25. lecie istnienia.

Na przestrzeni dziejów społeczność akademicka nierozłącznie związana jest z nauczaniem Kościoła katolickiego, szczególnie wyrażanym przez dziś błogosławionego Stefana. Uniwersytet tworzą nauczyciele akademicy, pracownicy administracji, doktoranci i studenci, zarówno wierni świeccy, jak i duchowni. W naszej społeczności każdy jest, zgodnie z zasadami katolickiego humanizmu i tolerancji, serdecznie przyjmowany i mile widziany, niezależnie od wyznawanej wiary. UKSW to miejsce, w którym prawdziwie, *wiara i rozum, są jak dwa skrzydła na których duch ludzki unosi się ku kontemplacji Prawdy*⁵. W każdej prowadzonej w uczelni dyscyplinie naukowej, jak i prowadzonym kształceniu, UKSW i członkowie jego społeczności w żywy sposób realizują testament Prymasa Tysiąclecia, stawiając wymagania młodzieży, troszcząc się o jak najwyższy poziom naukowy wykładowców, wzrastamy jako społeczność uniwersytecka do ważnego zadania jakim jest ukazywanie współczesnemu człowiekowi, społeczeństwu i Kościołowi roli kard. Stefana Wyszyńskiego oraz realizując naszą misję.

W statucie UKSW sami określiliśmy, zgodnie z nauczaniem bł. Stefana, misję naszej Uczelni, którą jest: „poszukiwanie prawdy, dbanie o dziedzictwo narodowe, upowszechnianie i promowanie wartości chrześcijańskich, w szczególności katolickich”⁶. Jako społeczność akademicka i *Uniwersytet Wyszyńskiego* „przywiązujemy szczególną wagę do ochrony życia i integralności każdego człowieka, godności ludzkiej, znaczenia religii w życiu człowieka, wartości małżeństwa i rodziny, troski o ubogich i wykluczonych, miłości do Ojczyzny, dialogu między narodami i religiami”⁷. Czerpiemy zatem ze spuścizny, świadectwa życia i nauczania bł. Stefana, który w swojej działalności kapłańskiej zwracał szczególną uwagę na przyrodzoną godność każdego człowieka, z której wypływają wszelkie prawa osoby ludzkiej.

W 2020 roku, u progu pierwszej kadencji na stanowisku rektora UKSW ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego, nauczyciela akademickiego zatrudnionego na Wydziale Teologicznym, Senat UKSW podjął uchwałę w sprawie wystąpienia z wnioskiem do Sejmu

⁵ Jan Paweł II, Encyklika *Fides et ratio*, 14 września 1998 roku, Wstęp.

⁶ Statut Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, § 4 ust. 1.

⁷ *Tamże*, § 4 ust. 2.

RP o ustanowienie roku 2021 – rokiem kard. Stefana Wyszyńskiego. W uchwale napisano: „[Prymas Tysiąclecia] był nie tylko głosicielem uniwersalnych wartości chrześcijańskich, ale także mężem stanu, który jak mawiał «Kochał Ojczyznę więcej niż własne serce». Służył Polsce i występował w jej imieniu domagając się od komunistycznych władz poszanowania wolności religijnej i broniąc polskiej kultury. Podkreślał konieczność zrozumienia znaczenia wolności Narodu, która dla każdego obywatela winna być wielkim dobrem i rzeczywistą własnością. Wolność Narodu była dla Prymasa Tysiąclecia priorytetem działalności kapłańskiej i społecznej. Swoje nauczanie Stefan kard. Wyszyński opierał na człowieku, którego dobro powinno być centrum życia społecznego i gospodarczego każdej społeczności”⁸.

21 września 2021 roku po wielu latach przygotowań i po bezpośrednim przygotowaniu duchowym społeczność akademicka Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie uczestniczyła w radości wyniesienia na ołtarze bł. Stefana, biskupa. Obok wydarzeń akademickich, jak publikacje naukowe i konferencje, które zgromadziły wielu uczestników, wspólnota akademicka przez lata modliła się o wyniesienie na ołtarze, jej niepisanego patrona, wierząc, że prawdziwie jest w *Uniwersytecie Wyszyńskiego*, Uniwersytecie, w którym obecność bł. Stefana, spuścizna Jego nauczania oraz duchowa obecność są wyjątkowo rozumiane i rzeczywiście obecne. W uroczystościach beatyfikacyjnych w Świątyni Opatrzności Bożej, którym przewodniczył legat papieski kard. Marcello Semeraro uczestniczyły współczesne i przeszłe władze uczelni, pracownicy, doktoranci i studenci. Było to wielkie święto naszej społeczności, mimo panującej pandemii i ograniczeń z nią związanych.

11 października 2021 roku, tuż po beatyfikacji Prymasa Tysiąclecia, podczas Mszy św. inaugurującej nowy rok akademicki 2021/2022, do kościoła akademickiego św. Józefa na kampusie przy ul. Wóycickiego 1/3 w Warszawie Kazimierz kard. Nycz wprowadził relikwie bł. Stefana, biskupa. W homilii Wielki Kanclerz Wydziałów Kościelnych UKSW wskazał wówczas: „Świat ludzi wierzących oczekuje od uniwersytetu katolickiego rzetelnej i zdrowej nauki, która odpowiada pozytywnie na wszelkie subiektywizmy i na wszystkie emocjonalności, którymi czasami jesteśmy zagrożeni. (...) Zarówno kard. Wyszyński, jak i kard. Wojtyła dbali o wykształcenie przyszłych księży i katolików świeckich na uczelniach katolickich. Mieli oni komplementarną wizję polskiej nauki. Dlatego bardzo was proszę,

⁸ Uchwała nr 119/2020 Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 10 września 2020 r. w sprawie wystąpienia do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o ustanowienie roku 2021 - Rokiem kard. Stefana Wyszyńskiego.

abyście do tych dwóch patronów wracali, ale nie w sposób powierzchowny, płytki i emocjonalny, ale żebyście powracali do fundamentu *fides et ratio* i tego, czego oczekuje od was współczesny świat”⁹.

W duchu wdzięczności za beatyfikację, jak również w poczuciu odpowiedzialności za UKSW przed Najświętszym Sakramentem zawierzyliśmy Bożej Opatrzności, za przyczyną bł. Stefana naszą akademicką społeczność. W akcie zawierzenia mówiliśmy, jako cała społeczność akademicka, pracownicy, doktoranci i studenci oraz nasi przyjaciele, współpracownicy i ziemscy przymierzeńcy spraw UKSW:

Boże, Twoja Opatrzność kieruje naszym życiem, ogarnia je, kształtuje i odnawia.

Twoja Opatrzność chroni nas przed złem; podnosi, gdy upadamy;
prostuje nasze splątane życiowe drogi.

Twoja Opatrzność wyznacza nam miejsce w świecie, zadania w życiu,
misję w ludzkiej społeczności.

Twoja Opatrzność stawia nas sobie nawzajem na drodze; posyła do innych;
wzajemnie daje siebie; działa niezawodnie w ludziach, przez ludzi i dla ludzi.

Boże, w Twojej Opatrzności, dałeś nam błogosławionego Stefana Kardynała Wyszyńskiego,
Prymasa Tysiąclecia – Patrona naszej Uczelni.

Za Jego przykładem i przez Jego wstawiennictwo zawierzamy Tobie, Boże, Uniwersytet
noszący Jego imię – całą naszą społeczność akademicką: nauczycieli akademickich,
pracowników administracji, doktorantów i studentów.

Boże, Twojej Opatrzności – za przyczyną błogosławionego Patrona – zawierzamy:
Nasze poszukiwania prawdy, nasze pragnienia wiedzy – niech będą bezinteresowne
i bezkompromisowe.

Nasze ambicje, marzenia i życiowe plany – niech będą czyste, szlachetne i wolne od egoizmu.
Całą naszą społeczność akademicką – niech będzie rzeczywistą komunią osób, a nie jedynie
zbiorem jednostek.

⁹ Kazimierz kard. Nycz, *Homilia w trakcie Mszy świętej w kościele akademickim św. Józefa*.

Naszą Ojczyznę, którą pragniemy budować i której pragniemy służyć – niech będzie domem dla wszystkich.

Nasze rodziny, środowiska, przyjaźnie, relacje – niech będą żywą Ewangelią.

Nasze słabości, biedy, grzechy i kryzysy – niech przenika i przemienia je światło Twojej prawdy i moc Twojej miłości.

Boże, daj nam – za przykładem i przyczyną błogosławionego kardynała Stefana – ukochać do końca to, co dobre, prawdziwe i piękne.

Daj nam odwagę i siłę nie poddawać się, nie ulegać, nie bać i nie rezygnować z tego, co ważne i cenne w życiu – z wiary, nadziei i miłości.

Boże, spraw, abyśmy – jak nasz błogosławiony Patron – kształcili się, rozwijali, pracowali i żyli na Twoją chwałę, za przyczyną Matki Kościoła i Królowej Polski.

Boże, uczyn nas, jak uczyniłeś Błogosławionego Prymasa – na miarę naszych możliwości i talentów – narzędziami, przez które Twoja Opatrzność będzie mogła działać dziś „tu i teraz – dla żyjących pośród nas.

Soli Deo! Jedynie Tobie Jedynemu, Boże, niech będzie chwała i cześć!

Teraz i na wieki wieków! Amen!

Modlitwa ta, będąca żywym i codziennym pragnieniem wstawiennictwa nad naszym Uniwersytetem, nami samymi, społecznością UKSW, stała się codziennym wzywaniem do Trójjedyne Boga, za sprawą bł. Stefana.

Dekretem z dnia 29 września 2021 roku Arcybiskup Metropolita Warszawski na prośbę władz uczelni erygował kaplicę uniwersytecką w historycznym i najstarszym budynku UKSW przy ul. Dewajtis 5, w której przed laty przewodniczył liturgii Mszy św. Prymas Tysiąclecia, pod wezwaniem bł. Stefana Wyszyńskiego. Było to pierwsze oficjalne i publiczne miejsce kultu w sposób szczególnie poświęcone patronowi UKSW.

W dwóch duchowych centrach uniwersyteckich kampusów, w kaplicy bł. Stefana przy ul. Dewajtis 5 oraz w kościele akademickim św. Józefa przy ul. Wóycickiego 1/3, codziennie sprawowana jest Msza św., w której uczestniczą pracownicy, doktoranci i studenci, jak również sympatycy i goście Uniwersytetu, błagając dobrego Boga o błogosławieństwo we własnych potrzebach i potrzebach Uczelni za wstawiennictwem bł. Stefana.

Przez lata społeczność akademicka Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie żywiła głębokie przekonanie o żywej obecności Prymasa Tysiąclecia w całej działalności uczelni. Mając na względzie dobro duchowe pracowników, doktorantów i studentów oraz szczególną misję UKSW w rozkrzewianiu nauczania i świadectwa życia bł. Stefana, biskupa społeczność akademicka w roku jubileuszu 25. utworzenia Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie pokornie prosi Jego Świątobliwość Papieża Franciszka o ustanowienie bł. Stefana patronem UKSW w Warszawie.

REKTOR

ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski